

ל' סיוון תש"פ
2 ביוני 2020

בס"ד

לכבוד
ציבור הנוטריונים

הנדון: תיקון תקנות הנוטריונים ותקנון שכר שירותים בדבר עריכת אישור נוטריוני דיגיטלי

מצ"ב טיוטת תיקון לתקנות הנוטריונים ולתקנות שכר שירותים, שעיקרו הסדרת עריכת אישור נוטריוני באמצעים דיגיטליים. התיקון יתאים את השירות הנוטריוני לעידן הדיגיטלי ויצעיד את המקצוע קדימה. מובן, כי כל החובות המהותיות המוטלות על הנוטריון בעת עריכת האישור הנוטריוני, ובכלל זאת, נוכחות החותם בפני הנוטריון, זיהוי החותם, בירור כשרותו המשפטית וכיו"ב, יחולו גם בעריכת אישור אלקטרוני.

התיקון יפורסם בימים הקרובים להערות הציבור באתר החקיקה הממשלתי.

אודה על קבלת הערותיכם הטובות והחשובות לטיטת התקנות המצ"ב, לכתובת דוא"ל ruhamasi@justice.gov.il

לתשומת לבכם, באשר לטיטת תיקון תקנות הנוטריונים לעניין עריכת צוואה באמצעים טכנולוגיים, שנשלחה להערותיכם ביום 27.4.20, הוחלט שלא להתקין תקנות אלה וזאת, לאחר שהתקבלה התייחסות נוספת של לשכת עורכי הדין.

אני מאחלת לכולכם חזרה לשגרה מהירה ובטוחה.

בברכה,

רוחמה סיני, עו"ד
מנהלת מחלקת רישוי נוטריונים

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות

תקנות הנוטריונים (אישור נוטריוני אלקטרוני ותיקונים נוספים), התש"ף-2020

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

מטרת תיקון זה היא להתאים את השירות הנוטריוני לעידן הדיגיטלי, באופן שיאפשר לנוטריון לערוך אישור נוטריוניים דיגיטליים, שהשימוש בהם הולך וגובר ונעשה שכיח ביותר. מובן, כי כל החובות המהותיות המוטלות על הנוטריון בעת עריכת האישור הנוטריוני, ובכלל זאת זיהוי החותם, בירור כשרותו המשפטית וכיו"ב, חלות גם בעריכת אישור האלקטרוני. המתווה המוצע גובש בהתאם לאפשרויות הקיימות בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א – 2001 ותוך כדי כך שימור ייחודו של האישור הנוטריוני. מטרה נוספת של התיקון היא להרחיב את השימוש בטכנולוגיות במסגרת הקשר עם הציבור ולהפוך את השירותים הניתנים לציבור לשירותים לדיגיטליים. זאת, כדי לשפר את השירות הניתן לציבור ולייעל אותו. מטרות אלה עולות בקנה אחד עם מדיניות הממשלה בנושא (למשל, החלטה מס' 1046 מיום 15.12.2013).

נוסף על האמור, הנוסח המוצע כולל מספר תיקונים בקשר לעבודת הנוטריון, וזאת בהמשך להליך טיוב רגולציה שנערך בשנים 2017-2018 במשרד המשפטים.

ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות מטעם משרד המשפטים:

טיוטת תקנות הנוטריונים (אישור נוטריוני אלקטרוני ותיקונים נוספים), התש"ף-

2020

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 18, 31 ו- 55 לחוק הנוטריונים, התשל"ו-1976,
אני מתקין תקנות אלה:

1. תיקון תקנה 1 בתקנה 1 לתקנות הנוטריונים, התשל"ז-1972 (להלן – התקנות העיקריות),
אחרי הגדרת "אישור נוטריוני", יבוא:

"אישור נוטריוני אלקטרוני" – אישור נוטריוני באמצעים אלקטרוניים לפי
תקנה 19א;

"חוק הירושה" – חוק הירושה, התשכ"ה – 1965³;

"חוק חתימה אלקטרונית" – חוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001⁴;

"חוק לשכת עורכי הדין" – חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961⁵;

"חתימה אלקטרונית מאושרת" – כהגדרתה בחוק חתימה אלקטרונית;

2. תיקון תקנה 4 בתקנה 4 לתקנות העיקריות, במקום האמור בתקנת משנה (ה) יבוא:

"(ה) התעורר ספק אצל הנוטריון בדבר כושרו של אדם להבין את המסמך או
הפעולה הטעונה אישור בפניו, משמעותם, מטרותיהם או תוצאותיהם, לא
ייתן אישורו למסמך או לפעולה אלא לאחר קבלת אישור רפואי המעיד על
היות אותו אדם אחראי על מעשיו וכשיר לעשיית הפעולה בפני הנוטריון, לפי
הטופס שבתוספת הראשונה."

3. תיקון תקנה 9 בתקנה 9 לתקנות העיקריות, בתקנת משנה (ב), בסופה יבוא:

¹ ס"ח התשל"ו, עמ' 196.

² ק"ת התשל"ז, עמ' 1724.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 63.

⁴ ס"ח התשס"א, עמ' 210.

⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 178.

מ ש ר ד ה מ ש פ ט י ם
מנהלת היחידות המקצועיות
המחלקה לרישוי נוטריונים

"על אף האמור, במקרה שהאישור הנוטריוני הוא אלקטרוני כמפורט בתקנה 19א, בכל מקום בטפסים בתוספת השנייה, במקום "בחתמת ידי ובחותמי" ייקראו כאילו נאמר "בחתימה אלקטרונית מאושרת ובחותם נוטריוני אלקטרוני", ובמקרה שבו האישור הנוטריוני האלקטרוני יאגד אישור אלקטרוני אחר החתום בחתימה אלקטרונית מאושרת, במקום "באות/מספר..." יבוא "באות/מספר/שם קובץ/תיאור מילולי של המסמך או הנספח".

הוספת תקנה 19 א 4. אחרי תקנה 19 לתקנות העיקריות, יבוא:

"אישור נוטריוני 19א. נוטריון רשאי לערוך אישור נוטריוני אלקטרוני אלקטרוני ויחולו ההוראות הבאות:

(1) על אף האמור בתקנה 18, המסמך יהיה חתום בחתימה אלקטרונית מאושרת של הנוטריון, ויוטבע עליו בצדו השמאלי התחתון חותם אלקטרוני של הנוטריון בשחור על רקע תו אדום; לעניין פסקה זו "חותם אלקטרוני" - מסר אלקטרוני בצורה הגרפית המוצגת בתוספת השלישית; על מסמך כאמור לא יחולו תקנות 12 ו-13;

(2) על אף האמור בתקנות 11 ו-19, צורף מסמך או נספח לאישור הנוטריוני האלקטרוני, יסמן אותו הנוטריון באישור הנוטריוני האלקטרוני באמצעות ציון שם קובץ המסמך או הנספח שיזהה אותו באופן חד ערכי;

מ ש ר ד ה מ ש פ ט י ם
מנהלת היחידות המקצועיות
המחלקה לרישוי נוטריונים

- (3) על אף האמור בתקנה 26, נוטריון ישמור אישורים נוטריונים אלקטרוניים וכן מסמכים שעליו לצרף לאישור הנוטריוני האלקטרוני לפי תקנות אלה במערכת ארכיב אלקטרוני שהכניסה אליה טעונה הזדהות הנוטריון, ושתהיה מאובטחת ומגובה; הוצא אישור נוטריוני ונשמר בארכיב כאמור, לא יערוך הנוטריון כל שינוי במסמך, ולא ירשה לאחר לעשות כן;
- (4) פלט נייר של אישור נוטריוני אלקטרוני ייחשב כהעתק בלבד."

תיקון תקנה 23 .5 בתקנה 23 לתקנות העיקריות:

(1) במקום תקנת משנה (א) יבוא:

"(א) נעשתה צוואה בפני נוטריון לפי סעיף 22 לחוק הירושה, ימסור הנוטריון את הצוואה למצווה."

(2) אחרי תקנת משנה (א) יבוא:

"(א1) ביקש המצווה מנוטריון להפקיד צוואה שנעשתה בפניו כאמור בתקנת משנה (א) אצל הרשם לענייני ירושה, יפקיד הנוטריון את הצוואה בתוך שלושים ימים מיום עשייתה; ההפקדה תהיה בדרך של מסירת הצוואה המקורית לרשם לענייני ירושה בדרך של התייצבות הנוטריון או מיופה כוחו אצל הרשם לענייני ירושה שבאזור פעולתו נעשתה הצוואה או באופן מקוון באמצעות אתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי, לפי העניין, על חשבון המצווה."

(3) אחרי תקנת משנה (ג) יבוא:

"(ד) על אף האמור בתקנה 22, נודע לנוטריון על מות המצווה, ימסור הנוטריון את הצוואה המקורית לרשם לענייני ירושה באופן מידי כאמור בסעיף 75 לחוק הירושה; הנוטריון ישמור בידיו העתק צילומי של הצוואה, ויצרף אליו את אישור הרשם לענייני ירושה בדבר הפקדת הצוואה, וירשום את דבר הוצאת הצוואה בפנקס המנוהל לפי תקנה 26(ג)." .

6. תיקון תקנה 24 בתקנה 24(ב) לתקנות העיקריות, בסופה יבוא:

"היה האישור הנוטריוני אלקטרוני כהגדרתו בתקנה 19א, יציין זאת הנוטריון."

7. תיקון תקנה 26 בתקנה 26(ד) לתקנות העיקריות, במקום "בארון או בארונות מתכת שיהיו נעולים זולת אם הוא או עובד מעובדיו שהורשה לכך יהיו נוכחים", יבוא:

"בנפרד ממסמכים אחרים המצויים במשרדו ובאופן אשר יגן עליהם מפני נזק, שינוי או שימוש בלתי מורשה ואשר יבטיח את סודיות המסמכים."

8. הוספת תקנה 26 א אחרי תקנה 26 לתקנות העיקריות, יבוא:

"מערכת תיעוד 26א. (א) מבלי לגרוע מתקנות אלה, נוטריון רשאי אלקטרונית

לנהל את הפנקסים והכרטסות שעליו לנהל לפי תקנות 23, 24 ו-26 במערכת תיעוד אלקטרונית, שהכניסה אליה טעונה הזדהות הנוטריון, ושתהיה מאובטחת ומגובה; הוצא אישור נוטריוני ותועד במערכת כאמור, לא יערוך הנוטריון כל שינוי בתיעוד, ולא ירשה לאחר לעשות כן.

(ב) נוטריון שהחל לנהל את הפנקסים והכרטסות כאמור בתקנות 23, 24 ו-26 בעותקים קשיחים, רשאי להמשיך את ניהול הפנקסים והכרטסות כאמור באמצעים אלקטרוניים כאמור בתקנת משנה (א), ונוטריון שהחל לנהל את הפנקסים והכרטסות באמצעים אלקטרוניים רשאי להמשיך את ניהול הפנקסים והכרטסות בעותקים קשיחים, ובלבד שהתיעוד באופן החדש ימשיך את רצף המספור הסידורי של האישורים הנוטריונים."

תיקון תקנה 30 .9 בתקנה 30(א) לתקנות העיקריות –

(1) פסקה (1) – בטלה;

(2) במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) אישור לשכת עורכי הדין ובו המידע הבא:

(א) פירוט בדבר משך התקופה שבה היה המבקש חבר הלשכה וחברותו לא הופסקה לפי סעיף 52א לחוק לשכת עורכי הדין, ולא הוגבלה לפי סעיף 52ב לאותו החוק;

(ב) פירוט בדבר עונשים של הוצאה או השעיה מלשכת עורכי הדין שהוטלו על המבקש;

(ג) פירוט בדבר העונשים המשמעתיים שהוטלו על המבקש לפי חוק לשכת עורכי הדין, שאינם העונשים המוזכרים בפסקת משנה (ב) לעיל, ושהוטלו בעשר השנים שקדמו להגשת הבקשה, או בדבר היעדרם;

(ד) פירוט בדבר תלונות נגד המבקש שהבירור לגביהן לא הושלם במועד הבקשה;"

(3) בפסקה (3), ברישא יבוא "העתק";

(4) במקום פסקה (5) יבוא :

"(5) אם טען המבקש לכשירות לפי סעיף 2(א)(2)(ג) לחוק, כל אלה:

(א) העתק תעודה ציבורית שיש בה ראיה למועד עלייתו;

(ב) אם המבקש שימש שופט או נוטריון בחוץ לארץ – העתק תעודה ציבורית המעידה על כך;

(ג) אם המבקש עסק בעריכת דין בחוץ לארץ – העתק רישיון לעריכת דין מהארץ שבה עסק בעריכת דין כאמור;"

(5) במקום פסקה (6) יבוא :

"(6) הסכמת המבקש למסירת מידע מהמרשם הפלילי ומידע על תיקים תלויים ועומדים לפי סעיף 6 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981;"

(6) במקום פסקה (7) יבוא :

"(7) הורשע המבקש בהליכים פליליים, או בהליכים משמעותיים בחוץ לארץ כעורך דין, כנוטריון, כשופט או כעובד ציבור, יצרף את פרטי ההרשעה לרבות העתק של פסק דין וגזר דין;"

(7) פסקאות (8) ו-(9) – יימחקו;

(8) אחרי פסקה (9) יבוא :

"(10) פירוט המבקש בדבר תקופת עיסוקו בעריכת דין וכן כהונה בתפקיד שופט או נוטריון, ועיסוקים נוספים אם היו, בין אם בארץ ובין אם בחוץ לארץ, תוך תיאור מפורט של העיסוקים ובציון מען משרדו בכל אחת מתקופות עיסוקו;

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 322; ס"ח התשע"ט, עמ' 320.

(11) הורשע המבקש בהליך פלילי או משמעתי בארץ, יצרף את
כתב האישום או הקובלנה, לפי העניין, וכן העתק של פסק הדין
וגזר הדין;

החלפת תקנה 31 .10 במקום תקנה 31 לתקנות העיקריות יבוא:

"פרסום הבקשה 31. מצאה ועדת הרישיונות שנתמלאו במבקש רישיון
לכהונה בתפקיד נוטריון לכאורה תנאי הכשירות
המפורטים בסעיף 2(א) לחוק או החליטה שיש
מקום להשתמש בסמכותה לפי סעיף 2(ב) לחוק,
תפרסם לא יאוחר מ- 30 ימים מיום קבלת
החלטתה הודעה באתר האינטרנט של משרד
המשפטים, כי בכוונתה להעניק למבקש רישיון
נוטריון ואת המועד והדרכים להגשת ההתנגדות
כאמור בתקנה 32."

תיקון תקנה 32 .11 בתקנה 32 לתקנות העיקריות-

(1) במקום תקנת משנה (א) יבוא:

"(א) כל אדם רשאי תוך 15 ימים מיום הפרסום של ההודעה לפי תקנה
31, להגיש לוועדת הרישיונות התנגדות מנומקת בכתב לקבלת
הבקשה";

(2) בתקנת משנה (ב) – המילים "בדואר רשום עם קבלה חוזרת"
– ימחקו.

תיקון התוספת הראשונה .12 במקום הטופס שבתוספת הראשונה לתקנות העיקריות יבוא:

"תקנות הנוטריונים, התשל"ז-1977

תוספת ראשונה

(תקנה 4(ה))

מ ש ר ד ה מ ש פ ט י ם
מנהלת היחידות המקצועיות
המחלקה לרישוי נוטריונים

אישור רפואי

שם הרופא .....

מקום עבודתו .....

מספר רישונו.....

אני הח"מ ד"ר..... מעיד/ה ומאשר/ת בזה שבתאריך

..... בדקתי את מר/גב' ..... בעל/ת תעודת זהות מספר

.....

אני מצהיר/ה כי מר/גב' ..... בהכרה מלאה ובדעה צלולה,

אחראי/ת על מעשיו/ה וכשיר/ה לעשיית פעולה בפני הנוטריון.

תאריך.....

חתום/מה:

ד"ר ....."

תחולה 13. תקנה 9 לתקנות העיקריות כתיקונה בתקנה 3 לתקנות אלה, תקנה 19א לתקנות העיקריות כתיקונה בתקנה 4 לתקנות אלה, תקנה 23(א) ו- (א1) לתקנות העיקריות כתיקונה בתקנה 5(!) ו- (2) לתקנות אלה, תקנה 24 לתקנות העיקריות כתיקונה בתקנה 6 לתקנות אלה ותקנה 26א לתקנות העיקריות כתיקונה בתקנה 8 לתקנות אלה, יחולו על מסמכים נוטריוניים שנערכו ביום תחילתן או לאחריו.

התש"ף _____

(2020 _____)

(חמ 3-1413)

אבי ניסקורן
שר המשפטים

דברי הסבר

מטרת תיקון זה היא להתאים את השירות הנוטריוני לעידן הדיגיטלי, באופן שיאפשר לנוטריון לערוך אישור נוטריוניים דיגיטליים, שהשימוש בהם הולך וגובר ונעשה שכיח ביותר. מובן, כי כל החובות המהותיות המוטלות על הנוטריון בעת עריכת האישור הנוטריוני, ובכלל זאת זיהוי החותם, בירור כשרותו המשפטית וכיו"ב, חלות גם בעריכת אישור האלקטרוני.

המתווה המוצע גובש בהתאם לאפשרויות הקיימות בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א – 2001 ותוך כדי כך שימור ייחודו של האישור הנוטריוני.

מטרה נוספת של התיקון היא להרחיב את השימוש בטכנולוגיות במסגרת הקשר עם הציבור ולהפוך את השירותים הניתנים לציבור לשירותים לדיגיטליים. זאת, כדי לשפר את השירות הניתן לציבור ולייעל אותו. מטרת אלה עולות בקנה אחד עם מדיניות הממשלה בנושא (למשל, החלטה מס' 1046 מיום 15.12.2013).

נוסף על האמור, הנוסח המוצע כולל מספר תיקונים בקשר לעבודת הנוטריון, וזאת בהמשך להליך טיוב רגולציה שנערך בשנים 2017-2018 במשרד המשפטים.

להלן עיקרי התיקונים המוצעים:

⁷ סעיף 4(ד) להחלטת הממשלה קובע כך: "ד. להטיל על נציג היועץ המשפטי לממשלה להוביל צוות לבחינה של התאמת התשתית החקיקתית לעידן הדיגיטלי ובמידת הצורך לגבש פתרונות מותאמים למיזם. במקביל לבחינה זו, גיבוש התכנית הדיגיטלית הלאומית והתוכניות המשרדיות ויישומן ייעשה תוך היוועצות עם רמו"ט בכל היבטי הגנה על מידע אישי. ה. להטיל על המדען הראשי במשרד הכלכלה לפעול לשילוב תעשיית"

מ ש ר ד ה מ ש פ ט י ם
מנהלת היחידות המקצועיות
המחלקה לרישוי נוטריונים

הסדרת עריכת אישורים נוטריוניים באופן דיגיטלי (תיקון תקנה 9, הוספת תקנה 19א, תיקון תקנה 24, תיקון התוספת השנייה והוספת התוספת החמישית) –

הוספת תקנה 19א – התקנה נועדה להסדיר עריכת אישורים נוטריוניים באופן דיגיטלי. הסדר זה יחול במקביל להסדר הקיים, כך שהאמצעים הפיזיים לעריכת מסמך נוטריוני יוחלפו באמצעים דיגיטליים, אשר יספקו מענה שלם לייחודו של האישור הנוטריוני בעולם הדיגיטלי. יודגש, ההסדר הפיזי הקיים ימשיך לעמוד בתוקפו, והחובות המהותיות המוטלות על הנוטריון ביחס לעריכת המסמך הנוטריוני (כגון בירור הכשרות המשפטית וחופשיות הרצון) יחולו גם ביחס למסמך שנערך באופן אלקטרוני. ניתן יהיה לבחור בין עריכת מסמך נוטריוני באופן פיזי או באופן דיגיטלי, וביחס לכל אחד מהם יחול הסדר עצמאי שלם.

כלומר, תהליך הכנת אישור מסמך נוטריוני יכלול את הכנת המסמך (לדוגמא, אישור תרגום) כקובץ דיגיטלי, והחתימה עליו תיעשה באמצעות חתימה אלקטרונית במקום חתימה פיזית. במקרה של מסמך נוטריוני הכרוך בחתימתו של לקוח, הלקוח יוכל לחתום בחתימה פיזית על גבי נייר, כך שהנייר עליו חתם הלקוח ייסרק, והקובץ של המסמך הסרוק יצורף לאישור הנוטריוני ולנספחים וכל המסמכים יחד ייחתמו בחתימה נוטריונית אלקטרונית כקובץ אחד. באופן דומה, במקרה בו נדרש אישור נוטריוני של קובץ שנחתם דיגיטלית (בין אם מדובר בקובץ שנערך במקור באופן דיגיטלי ובין אם מדובר במסמך שנחתם אלקטרונית על ידי הלקוח, בפני הנוטריון), אותו הקובץ יצורף לאישור הנוטריוני והם ייחתמו יחד ע"י חתימת הנוטריון האלקטרונית. יובהר, כי אין בהסדר כדי לפטור את הנוטריון מחובת המפגש הפרונטלי עם חותם המסמך.

אישור נוטריוני בא להבטיח את מהימנותו של מסמך, כך שבקרב הציבור תהא ודאות כי המסמך נערך במועד מסוים, וכי לא נערך בו כל שינוי לאחר מועד עריכתו. מכאן גם מעמדו של האישור הנוטריוני כתעודה ציבורית (סעיף 29 לפקודת הראיות) וכראיה מספקת בהליך משפטי (סעיף 19 לחוק הנוטריונים).

הכלים הפיזיים המגשימים תכלית זו הם דרישות צורניות שונות: מידות המסמך, מספור הנספחים לו וראשי תיבות עליהם, חתימת הנוטריון, קשירת האישור הנוטריוני בסרט ובתו אדום וחותם. הכלים הדיגיטליים המוצעים לצורך הגשמת התכלית האמורה הם, בראש ובראשונה, חתימה אלקטרונית מאושרת, אשר מבטיחה את היותו של המסר אותנטי, שלם וכזה שלא ניתן לערוך בו שינוי לאחר מועד עריכתו. בנוסף, מוצע לקבוע מידות ודרישות צורניות שונות וכן הסדר בדבר "נראות" המסמך שנועד להחליף את חותם הנוטריון ואת התו האדום: חותם אלקטרוני של הנוטריון בשחור על רקע תו אדום ובצורה גרפית המפורטת בתוספת החמישית. שילוב החתימה האלקטרונית המאושרת

עם המאפיינים הצורניים שנקבעו בהסדר הדיגיטלי המוצע יקלו על הציבור לזהות את המסמך כמסמך נוטריוני.

הטבלה הבאה מדגימה את ההקבלות בין ההסדר הפיזי הקיים לזה האלקטרוני

המוצע:

הסדר דיגיטלי	הסדר פיזי
תקנה 19א(ב) - סימון המקשר כל חלק באישור הנוטריוני לנספח המוזכר בו באופן חד ערכי. במקרה זה ציון ראשי תיבות - לא נדרש.	תקנה 11 נספחים - ראשי תיבות על כל עמוד ואות / מספר על כל נספח
תקנה 19א(א) סיפא - תקנות 12 ו-13 שעניינן דרישות מהנוטריון במצב של ביטול מחיקות ושינויים אינן רלבנטיות לגבי אישור נוטריוני דיגיטלי, שכן לאחר שניתן אישור נוטריוני דיגיטלי ממילא אין אפשרות לערוך בו כל שינוי. שינוי מצריך אישור נוטריוני דיגיטלי מחדש. משכך, כל עוד האישור הוא פיזי, התקנות יחולו אך במעבר לאישור דיגיטלי, מתייטר הצורך לפעול ע"פ ההוראות הכלולות בהן.	תקנות 12 ו-13 - שינויים ומחיקות באישור הנוטריוני, במסמכים ובנספחים
ההסדר החלופי הוא חתימה אלקטרונית מאושרת כהגדרתה בחוק חתימה אלקטרונית, תשס"א-2001.	חתימת הנוטריון באישור הנוטריוני - תקנה 18
הטבעת חותם אלקטרוני של הנוטריון בזהב על רקע אדום, בצדו השמאלי התחתון. חותם אלקטרוני בתקנת משנה זו - מסר אלקטרוני בצורה הגרפית המוצגת בתוספת החמישית; הוראות תקנות 18 ו-19 לא יחולו; הוראה חדשה זו נועדה להבטיח את התכלית של אמון הציבור בהסדר, כך שיהא בעל נראות אחידה.	חותם וקשירה בסרט ותו אדום כמשמען בתקנות 18 ו-19
תקנה 19א(ג) - יש להתאים את הוראות התקנה לעולם הדיגיטלי כך שנוטריון ישמור אצלו באופן אלקטרוני כל אישור נוטריוני אלקטרוני שהוא מוציא תחת ידיו, ובכלל זאת מסמכים נוספים המצורפים לעתים לאישור בהתאם להוראות תקנות אלה (כגון: תרגום, תעודה רפואית, ראיות בדבר זכות חתימה	תקנה 22 שמירת העתקים + עיון

בשם אחר, תצהיר מתורגמן). כל זאת, במערכת שתחייב הזדהות אישית של הנוטריון ותהיה מאובטחת ומגובה.

באשר למתן זכות עיון באישורים נוטריוניים אלקטרוניים – בהקשר זה לא נדרשת יצירת הסדר מקביל, שכן מימוש הזכות יכול להיעשות באמצעות שליחת המקור במדיה דיגיטלית או באמצעות יצירת פלט פיזי של האישור, בהתאם לצרכי הלקוח.

תקנת משנה 19א(ד) – לאור מעמדו המשפטי המיוחד של האישור הנוטריוני ולאור החשיבות הטמונה בשמירה על שלמות האישור הנוטריוני – בין זה פיזי ובין זה האלקטרוני – מוצע לקבוע במפורש כי פלט של אישור נוטריוני דיגיטלי אינו מהווה מקור, שכן הוא פוגם בשלמות האישור. בהתאם, מוצע לקבוע כי תקנות אלו ייכנסו לתוקפן עם ביטולו של סעיף 6 האמור.

תיקון תקנה 9, תיקון התוספת השניה והוספת התוספת החמישית – מוצע להתאים את הטפסים שבתוספת לתקנות לאפשרות לעריכת מסמך נוטריוני אלקטרוני. כך, בכל מקום שבו נדרשת חתימת יד וחותם, ייכתב במפורש בטופס כי מדובר בחתימה אלקטרונית מאושרת ובחותם אלקטרוני. בנוסף, התיקון נותן מענה לצורך לסמן מסמכים או נספחים אלקטרוניים שלא ניתן לסמנם באות או במספר, כך שבאישור הנוטריוני האלקטרוני הנוטריון יתאר את המסמך או הנספח באופן מילולי. תקנה 9 קובעת כי נוסח אישור נוטריוני יהיה על פי נוסח הטפסים הקבועים בתוספת השנייה. מוצע להוסיף לתוספת זו נוסחים גם לאישורים אלקטרוניים.

תיקון תקנה 24 – כיום, קובעת התקנה כי על הנוטריון לנהל כרטסת בה תתועד כל פעולה שלו – מהותה, מועד עשייתה ומספרו הסידורי של האישור הנוטריוני. כדי להבטיח שכרטסת הנוטריון תשקף נאמנה את כלל פעולותיו, הן הפיזיות הן הדיגיטליות, ועל מנת לשמור על רצף המיספור של האישורים הנוטריוניים כולם, מוצע לקבוע כי כחלק מתיעוד האישורים הנוטריוניים האלקטרוניים, יציין הנוטריון בכרטסת באופן מפורש גם את עובדת היותו של אישור אלקטרוני.

שיפור ההסדרים הנוגעים לעבודת הנוטריון:

עריכת אישור נוטריוני עבור לקוח מאושפז או מרותק למיטתו (תיקון תקנה

4(ה), תיקון התוספת הראשונה) – על פי הקבוע כיום בתקנה 4(ה), כאשר הלקוח

מ ש ר ד ה מ ש פ ט י ם
מנהלת היחידות המקצועיות
המחלקה לרישוי נוטריונים

מאושפז בבית חולים או "מרותק למיטתו", על הנוטריון לקבל תעודה רפואית המעידה על כשרותו של הלקוח לבצע את הפעולה המשפטית נשוא האישור הנוטריוני. בשל הנוסח הדווקני של התקנה, בפסיקת בתי המשפט הורחבה החובה לקבל תעודה רפואית גם למצבים שבהם כשירותו המשפטית של הלקוח לא נפגעה כתוצאה מהיותו מרותק למיטה. על כן, מוצע לקבוע הסדר שלפיו מקום שבו מתעורר ספק אצל הנוטריון לגבי כושרו המשפטי של הלקוח לבצע את הפעולה, יבקש מן הלקוח אישור רפואי על כך שהוא בעל הבנה ואחראי למעשיו. בכל מקרה, על הנוטריון להשתכנע בכך שהלקוח מבין את משמעות הפעולה הנוטריונית המסוימת ואת תוצאותיה, שאם לא כן, לא יתן את האישור, וזאת בהתאם לתקנה 4(ד). כאשר מדובר בלקוח שהוא אדם עם מוגבלות, על הנוטריון לוודא כי בהינתן ההתאמות הנדרשות הלקוח מבין את משמעות הפעולה הנוטריונית המסוימת ואת תוצאותיה.

עשיית צוואה בפני נוטריון (תיקון תקנה 23) – התיקונים המוצעים לתקנה 23

כוללים הסדרה מעשית יותר של האפשרות של נוטריון להפקיד צוואה שערך הנוטריון, וזאת לבקשת המצווה. הצוואה ניתנת להפקדה על ידי התייצבות הנוטריון או מיופה כוחו אצל הרשם לענייני ירושה שבאזור פעולתו נעשתה הצוואה וכן באופן מקוון, ככל שהצוואה נערכה כמסמך נוטריוני אלקטרוני.

בנוסף לכך, מוצע להוסיף את תקנת משנה (ד), המתיר לנוטריון למסור את הצוואה המקורית ששמורה אצלו, במקרה בו נודע לנוטריון על מות המצווה. זאת, כדי ליישב בין הוראות סעיף 75(א) לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 ("מי שיש בידו צוואה חייב למסרה, במקור או בהעתק מאושר, לרשם לענייני ירושה מיד לאחר שנודע לו על מות המצווה"), לבין הוראות תקנות 22 ו-26 לתקנות הנוטריונים, לפיהן על הנוטריון לשמור את המסמכים המקוריים במשרדו ולא להוציאם משם.

עדכון ההוראות בדבר שמירת מסמכים (תיקון תקנה 26) והוספת תקנה

26(א) – כיום נדרש הנוטריון לשמור בארון מתכת את כל מסמכיו, את החותם ואת הכרטסות שעליו לנהל. נראה, כי אין הכרח דווקא בדרישה זו, שכן הצורך המהותי הוא בשמירה ראויה ובהפרדה בין מסמכי הנוטריון לבין יתר מסמכיו. מוצע אפוא לתקן את התקנות באופן שתובהר מהות הדרישה ותכליתה כאשר הן המסמכים הדיגיטליים והן המסמכים הפיזיים יישמרו בנפרד ובאופן אשר יגן עליהם מפני נזק, שינוי או שימוש בלתי מורשה ואשר יבטיח את סודיות המסמכים.

בנוסף לכך, כיום תיעוד פעולות הנוטריון נעשה באמצעות ניהול שלושה פנקסים:

מ ש ר ד ה מ ש פ ט י ם
מנהלת היחידות המקצועיות
המחלקה לרישוי נוטריונים

כרטסת, פנקס צוואות ופנקס הוצאת מסמכים והחזרתם. בהמשך לתכלית הוספת תקנה 23א, מטרת הוספת תקנה 26א לאפשר הסדר דיגיטלי לצורך תיעוד הפעולות האמורות, וזאת כחלופה לתיעוד הפיזי. על פי הנוסח המוצע, תוטל על הנוטריון חובה לתעד את הפעולות במערכת תיעוד אלקטרונית, שהכניסה אליה טעונה הזדהות הנוטריון, ואשר תהיה מאובטחת ומגובה. כמו כן, על הנוטריון לוודא שלא ייעשה, על ידו או על ידי אחר, שום שינוי בתיעוד.

יודגש, על הנוטריון לתעד באופן אחיד את פעולותיו. בידי הברירה אם לתעד את פעילותו באופן פיזי מלא או באופן דיגיטלי מלא, כאשר בכל אחת מן האופציות יהיה על הנוטריון לתעד באופן שבחר את כלל הפעולות שביצע, הן הפיזיות הן הדיגיטליות, וזאת ברצף. חובת מיספור האישורים הנוטריונים באופן רציף תחול גם במעברים ההדדיים בין שתי החלופות של אופן תיעוד הפעולות.

עדכון הליך הטיפול בבקשות לרישיון נוטריון (תיקון תקנות 30 עד 32) – מוצע

להתאים את נוסח ההסדר הנוגע להגשת בקשה לרישוי נוטריון באופן מקוון לפרקטיקה הנוהגת בפועל, תוך הפחתת הנטל הביורוקראטי הנדרש מן המבקש. כך, מוצע להבהיר, כי ניתן להסתפק בהגשת העתק של אישורים שונים תחת הגשת המקור.

בדומה, מוצע לוותר על דרישות תצהיר, ותחתיהן להסתפק בהסכמת המבקש לעיון במרשם הפלילי והמשמעותי, ואם וקיימים הליכים כאלה בחוץ לארץ – לדרוש המצאת הפרטים הנוגעים להם. בנוסף, חוק נוטריונים למסמכים יוצאי חוץ, התש"י-1950, הנזכר בפרט (9) לתקנות, בוטל בשנת 1976, ועל כן הרשעות משמעותיות של נוטריונים שקיבלו את רישיונם מכוחו, אינן רלבנטיות עוד, שכן לפי סעיף 2(א)(5) לחוק, ועדת הרישיונות נתנת דעתה להרשעות משמעותיות שהוטלו תוך 10 שנים לפני מתן הרישיון.

כמו כן, התיקון מטמיע את הוראות חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשס"ט-2019. יצוין, כי הסמכות לעיין במרשם הפלילי והמשמעותי ולשקול את המידע הכלול בהם נתונה לוועדת הרישיונות הפועלת מכוח חוק הנוטריונים, וזאת מכוח סעיף 6 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981 ומכוח סעיף 2 לחוק הנוטריונים, התשל"ו-1976. לאחר כניסתו לתוקף של חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשס"ט-2019, הוועדה תהא מוסמכת לקבל את המידע בהתאם לסעיף 12 לחוק האמור.

הליך הענקת הרישיון כיום כולל פרסום שמות מבקשי הרישיונות וזאת מכוח סעיף 4 לחוק הנוטריונים. בתקנות נקבע כי הפרסום ימשך 30 יום ברשומות ובאמצעות

הדבקת מודעות בבתי המשפט המחוזיים ובמשרדי מחוזות לשכת עורכי הדין, והכל לצורך מתן הזדמנות לציבור להגיש התנגדות. היות שלמצער בשנים האחרונות הניסיון מלמד כי לא מוגשות התנגדויות, ועל מנת להפחית את הנטל הביורוקראטי והכספי הכרוך בפרסום כאמור, מוצע להמיר את הפרסום לפרסום באתר האינטרנט של משרד המשפטים ולקצר את תקופת הפרסום ל-15 יום בלבד. תקופה זו תואמת את חובת הפרסום החלה ביחס למתן רישיון לחוקרים פרטיים.

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות
תקנות הנוטריונים (שכר שירותים) (תיקון- אישור נוטריוני אלקטרוני), התש"ף-2020

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן
במסגרת טיוטת תקנות הנוטריונים (אישור נוטריוני אלקטרוני ותיקונים נוספים), התש"ף-2020 מבוקש לעגן את האפשרות לערוך אישור נוטריוני באמצעים אלקטרוניים. מטרתו של תיקון זה הוא להתאים את הוראות השכר לאפשרות לעריכת אישור נוטריוני אלקטרוני.

ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

הצעת תיקון תקנות מס':

סימוכין:

תקנות הנוטריונים (שכר שירותים) (תיקון), התש"ף-2020

בתוקף סמכותי לפי סעיף 46 לחוק הנוטריונים, התשל"ו-1976, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת לפי

סעיף 1(ב) לחוק יסוד: משק המדינה⁹, אני מתקין תקנות אלה:

הוספת תקנה 1ב.1. אחרי תקנה 1א לתקנות הנוטריונים (שכר שירותים), התשל"ט-1978¹⁰ יבוא:

1ב.1. "מתן שירות בעד אישור אלקטרוני
(א) על מתן שירות בעד אישור נוטריוני אלקטרוני, כהגדרתו בתקנות הנוטריונים, התשל"ז-1977¹¹, לא יחולו פסקאות 1(ד), 2(ב), 3(ב), 6(ג), 7א(ג), 11(ב).

(ב) נערכו באותו מעמד מסמך נוטריוני ומסמך נוטריוני אלקטרוני בעלי תוכן זהה, ייגבה על המסמך הנוטריוני השני מבין השניים מחצית מהשכר המשולם בעד אותו המסמך."

2020 _____

התש"ף _____

(חמ- 3-1216)

אבי ניסנקורן

שר המשפטים

⁸ ס"ח התשל"ו, עמ' 196.

⁹ ס"ח תשל"ה, עמ' 206.

¹⁰ ק"ת התשל"ט, עמ' 196.

¹¹ ק"ת התשל"ז, עמ' 1724.

דברי הסבר

במסגרת טיוטת תקנות הנוטריונים (אישור נוטריוני אלקטרוני ותיקונים נוספים), התש"ף-2020 מבוקש לעגן את האפשרות לערוך אישור נוטריוני באמצעים אלקטרוניים. מטרתו של תיקון זה הוא להתאים את הוראות השכר לאפשרות לעריכת אישור נוטריוני אלקטרוני.

אישור נוטריוני אלקטרוני הוא שקול לאישור נוטריוני פיזי, ומשכך השכר עבור שני האופנים למתן השירות הנוטריוני יהא זהה. על כן, בכל מקום שבו קובעות התקנות שכר בגין מתן שירות נוטריוני, המשמעות היא כי ההוראה חלה גם על אישור נוטריוני אלקטרוני.

במובחן מאישור נוטריוני פיזי, לאישור נוטריוני אלקטרוני אין העתקים, שכן האישור האלקטרוני הוא כזה שניתן להשתמש בו ללא הגבלה כמותית וההעתק שלו למעשה מובנה בתוכו.

בכל הנוגע לקבלת העתק של האישור הנוטריוני, על פי התקנות כיום, כל העתק מתומחר בנפרד. לאור ההבחנה האמורה, בכל הנוגע לאישור נוטריוני אלקטרוני אין צורך בהסדרת שכר עבור יצירת העתק, ויותר מכך, יש להבהיר כי ההוראות הקובעות שכר בגין העתק לא יחולו.

ואולם, על מנת לתת מענה למקרים בהם לקוח יבקש לערוך מסמך נוטריוני אלקטרוני ומסמך נוטריוני קשיח בעלי תוכן זהה, מוצע לקבוע כלל תמחור נפרד למקרים אלה שכן מלאכתו המהותית של הנוטריון (פעולת הזיהוי; הערכת מסוגלות החותם וכיו"ב) במקרים אלה נדרשת פעם אחת בלבד.

יתר על כן, בפן הפרקטי, נמצא כי היקף הביקוש להעתקים של האישור הנוטריוני הוא נמוך, ולפיכך לא נמצא צידוק להעלאת השכר עבור הנפקת אישור נוטריוני אלקטרוני – שכאמור, כולל בחובו העתק – ביחס לזה הפיזי. כל זאת, בשים לב לשאיפה לתמרץ את הציבור הרחב, כמו גם את ציבור הנוטריונים, לעבור לעולם האלקטרוני.